

'Zo'n overwinning geeft energie'

Het Parool

22 oktober 2024 dinsdag

Copyright 2024 DPG Media B.V. All Rights Reserved

Section: Nieuws; Blz. 10, 11

Length: 1332 words

Byline: BART VAN ZOELLEN

Highlight: Een op IJburg ontstane actiegroep tegen een biomassacentrale bij Diemen viert dat de centrale, de grootste van Nederland, definitief van de baan is. Maar: 'Verruil niet de ene kant-en-klare oplossing voor de andere.'

Body

Biomassacentrale :Na 6 jaar haalt Vattenfall streep door plannen

Met een dood kerstboompje stonden ze voor het hoofdkantoor van Vattenfall in Amsterdam-Zuidoost. Zo hadden de vooral uit IJburg afkomstige actievoerders het op die vroege ochtend in het voorjaar van 2019 bedacht: het zielige boompje in een op de stoep gekalkt labyrint moest de binnenstromende Vattenfallmedewerkers tot bezinning brengen over hun plannen voor de grootste biomassacentrale van Nederland, even buiten IJburg bij Diemen.

Door subsidies die konden oplopen tot 400 miljoen euro zag Vattenfall het helemaal zitten om met een enorme houtkachel stadswarmte op te wekken voor tienduizenden huishoudens in Amsterdam en Almere. De actievoerders waarschuwden dat scheepsladingen hout uit de Baltische staten en het zuiden van de VS wel moesten leiden tot ontbossing. En wat waren de gevolgen voor de luchtkwaliteit op IJburg? De naam van hun organisatie verwijst daar vijf jaar later nog altijd naar: Comité Schone Lucht.

Niets wees er destijds op dat Vattenfall nog op andere gedachten te brengen was, en toch kwam het deze week zo ver. Na zes jaar haalde het energiebedrijf definitief een streep door de plannen. Voorzitter Fenna Swart van Comité Schone Lucht, deed het terugdenken aan de acties van het eerste uur en het groepje waar het allemaal mee begon.

'Zo'n overwinning geeft energie'

Met zo'n tien actievoerders stonden ze daar voor het Nederlandse hoofdkantoor, en bij **Vattenfall** kregen ze geen poot aan de grond. En toch: uitgerekend de actie met het kerstboompje trok de aandacht van natuurbeschermers in Estland. "Zo kregen we al heel snel door dat dit in binnen- én buitenland speelde."

Alternatieven

Het was het begin van 'een geolied netwerk' dat overal in Europa het verbranden van hout voor energie, ter discussie ging stellen. Swart kwam in contact met andere critici, zoals de hoogleraren Louise Vet en Martijn Katan, de Partij voor de Dieren en Johan Vollenbroek, die even later het Nederlandse stikstofbeleid liet struikelen bij de Raad van State. "Net voordat iedereen hem leerde kennen."

Een door MOB (Mobilisation for the Environment, opgericht door Vollenbroek) aangespannen rechtszaak, bracht de plannen van **Vattenfall** uiteindelijk aan het wankelen. De Raad van State vernietigde vorig jaar de bouwvergunning van de biomassacentrale. Deze week besloot het energiebedrijf voor zijn warmtenet in Amsterdam en Almere door te schakelen naar alternatieven zoals aardwarmte en waterstof. "Een prachtige overwinning," zegt Swart.

Een van de lessen die zij trekt is dat een kleine groep actievoerders het begin kan zijn van een beweging. Comité Schone Lucht speelde een vooraanstaande rol binnen het protest dat onder brede lagen van de Nederlandse bevolking het besef liet doordringen, dat het verbranden van biomassa schaduwkanten heeft. Biomassa klinkt groen en geldt formeel als duurzame energie. Pas na een jarenlange campagne van het comité, zoals een door meer dan 300.000 burgers ondertekende petitie, besloten opeenvolgende kabinetten de subsidies voor verbranding van de houtkorrels af te schaffen. Eerst voor de opwek van elektriciteit en daarna ook voor warmte.

In de zomer van 2019 was het protest op IJburg al een stuk massaler. Toen trok een protestmars van honderden kinderen naar de energiecentrales van **Vattenfall** bij Diemen. De buurtbewoners, die geen grote fijnstofhaard wilden 'in hun achtertuin', waren de katalysator om het protest tegen biomassacentrales te laten groeien. "Daarmee kregen we de IJburgers mee. En met de kinderen kwamen ook de ouders."

Papieren tijger

Het is nog niet zo makkelijk om mensen op de been te brengen voor een complex gevaar als biomassa en ontbossing. "Dat merk je nog steeds. Bossen spreken iedereen aan, ook rechtse en conservatieve mensen, maar het blijft een ver-van-mijn-bedshow, misschien ook omdat we in Nederland geen echte bossen hebben."

Comité Schone Lucht groeide verder omdat de grote milieuorganisaties het onderwerp lieten liggen. De actiegroep was als een start-up die een gat in de markt had ontdekt. De milieubeweging voelde zich gebonden aan het Energieakkoord met de overheid en het bedrijfsleven uit 2013. Afspraak was dat Nederland meer duurzame energie ging opwekken en de overheid kwam met miljarden aan subsidies, onder meer voor biomassa als 'bijstook' in kolencentrales. "Door dit pact werd Nederland de grootste biomassastoker van Europa."

Het Energieakkoord beloofde dat er harde afspraken zouden komen over de herkomst van het hout: geen hele bomen, uit duurzaam beheerde bossen. Pas veel later, in 2021, kwamen de grote milieuorganisaties tot de conclusie dat de beloftes 'een papieren tijger' waren. "Dat is het gat waar wij in zijn gesprongen."

Het bracht Swart persoonlijk in een lastig parket. Na een hooglopende ruzie met haar partij vertrok ze als deelraadslid voor GroenLinks. "Amsterdam was ook een voorloper met biomassa. Onder leiding van GroenLinks zei het stadsbestuur: wij willen nog tien jaar eerder van het aardgas af dan de rest van Nederland. Biomassa paste perfect in dat plaatje."

'Zo'n overwinning geeft energie'

Het brengt haar tot een tweede les die we volgens haar kunnen trekken uit het stopzetten van de biomassacentrale bij Diemen. Een strategie van lange halen, snel thuis is geen optie voor het klimaatbeleid, vindt Swart. Volgens haar is nog veel te winnen door energiebesparing, door verouderde woningen beter te isoleren bijvoorbeeld.

Dat Vattenfall meteen doorschakelt naar boorputten die warmte opwekken vanuit de ondergrond en gascentrales wil laten draaien op groene waterstof, wekt haar argwaan. Grijp niet te snel naar nieuwe technieken en doe grondig onderzoek naar de gevolgen, adviseert zij. "Verruil niet de ene kant-en-klare oplossing voor de andere."

Dat de biomassacentrale bij Diemen er niet komt, is geen reden om te stoppen met Comité Schone Lucht. Integendeel, de organisatie gaat door met een vaste kern van zo'n tien mensen. Jaren geleden afgegeven miljoenensubsidies lopen nog door, zelfs voor elektriciteit die wordt opgewekt door biomassa te verbranden, in twee centrales van energiebedrijf RWE met name. "Dat is het volgende en eigenlijk veel groter probleem dan Vattenfall."

De subsidies zijn vele malen groter, en de hoeveelheden hout ook, dan de bedoeling was in Diemen. Energiecentrales schakelen van steenkool over op biomassa, en eigenaren zoals RWE willen hun levensduur verder verlengen door de CO2 die vrijkomt op te slaan onder de grond. Swart: "Wij noemen het: biomassa 2.0."

Soort scholenstrijd

Het is een oplossing die ook door klimaatpanel IPCC wordt aangedragen: BECCS, energie uit biomassa waarbij de broeikasgassen worden afgevangen. Omdat het gaat om hernieuwbare energie en de CO2 wordt opgeslagen, biedt het de mogelijkheid van negatieve emissies.

Voor overheden die wereldwijd hebben afgesproken hun CO2-uitstoot snel terug te dringen zijn de zogeheten negatieve emissies woest aantrekkelijk, legt Swart uit. "Bedoeld om de subsidiemachine weer te laten draaien." Vandaar dat Comité Schone Lucht dit weekend actievoerde in de Eemshaven bij één van de energiecentrales van RWE. Komende week spreekt Swart ook met minister van Klimaat en Groene Groei Sophie Hermans. "Dit soort overwinningen als bij Vattenfall geeft energie, maar het is nog lang niet in kannen en kruiken."

Volgens Swart bestaat de klimaatbeweging uit twee kampen: aan de ene kant de natuurbeschermers die de biodiversiteit willen beschermen, aan de andere kant groene organisaties die broeikasgassen willen uitsparen door over te gaan op duurzame energie.

"Dat is een soort scholenstrijd. De natuurmensen en de energiemensen, die mixen gek genoeg niet." De les die Swart leerde is dat natuur te makkelijk het kind van de rekening wordt. De reden is eenvoudig. "Zoals Louise Vet altijd zegt: aan natuur kun je niets verdienen."

Het energiebedrijf gaat voor zijn warmtenet doorschakelen naar aardwarmte en waterstof

'Het blijft een ver-van-mijn-bedshow, misschien ook omdat we geen echte bossen hebben'

Bekijk de oorspronkelijke pagina: pagina 10, pagina 11

Graphic

'Zo'n overwinning geeft energie'

Een protestmars van Amsterdam naar Diemen in 2019, waar de grootste biomassa-centrale van Nederland zou komen te staan. Door die plannen is nu een streep gezet. foto Jean-Pierre Jans

Load-Date: October 21, 2024

End of Document